

باغ فردوسی تهران انگاره‌ها و آموزه‌ها

علامه خا یسان حضرت
کارشناس ارشد معماری

مقدمه

در شماره ۳۳ ماهنامه شهرتاریها گزارشی درباره باغ فردوسی تهران (گسترش باغ جمشیدیه) درج گردید. طرح باغ فردوسی برننده جایزه بین المللی آقایان در سال ۲۰۰۱ شده است. این طرح تجربه‌های موفق را در ایجاد زمینه‌های جدید همکاری مشاور با کارفرما، روش اجرای کار و جزئیات ویژه در باغ، استقبال مردم و کارشناسان از کار اجرا شده به همراه آورده و به نتایج قابل انکایی نیز دست یافته است که می تواند برای سایر کارفرمایان و شهرداری در طرح‌های مشابه مورد استفاده قرار گیرد. بسیاری از شهرهای کشور، در مجاورت اراضی بایکوهی و در شرایط مشابهی مستقر شده‌اند. این اراضی در حالی که می‌توانند به عنوان پستری برای تقویت رابطه انسان و طبیعت به کار روند، در معرض تهدید توسعه بی‌رویه شهر قرار گرفته‌اند.

طرح باغ فردوسی در مقیاس کلان (طراحی شهری - محیطی دره‌های کلک‌چال) و در مقیاس اجرایی (باغ فردوسی)، گونه‌هایی از زامحل را برای تحقق اهداف طرح پیشنهاد کرده است که می‌تواند به عنوان الگویی برای برخورد با طبیعت و اراضی بایکوهی مجاور شهرها برای سایر نقاط کشور تلقی شود.

در این نوشته ابتدا به خلاصه‌ای از سابقه و اهداف طرح اشاره شده و سپس مبانی و ویژگیهای طراحی معرفی گردیده است. در پایان نیز خراشد اجرا و مشکلات اجرایی کار، که به ویژه می‌تواند مورد استفاده شهرداریها قرار گیرد، مطرح شده است.

سابقه طرح باغ فردوسی

باغ فردوسی ابتدا با عنوان گسترش باغ جمشیدیه تهران، در شمال و غرب این باغ مطرح گردید. باغ جمشیدیه که در سالهای ۵۷-۱۳۵۵ در شمال تهران و در انتهای خیابان جمشیدیه طراحی و احداث شده بود، به قدری مورد استقبال مردم قرار گرفت که نگهداری فضای سبز و عناصر موجود در آن را دشوار ساخت. در نتیجه شهرداری تهران بر آن شد تا برای پاسخگویی به نیاز مردم، فضای باغ را گسترش دهد. باغ جمشیدیه که به وسیله دره‌ای در شرق و باغی در جنوب محدود شده بود، فقط از سمت شمال و شمال غرب قابلیت توسعه داشت. از این رو بود که اراضی یاد شده برای توسعه باغ جمشیدیه در نظر گرفته شد.

اراضی باغ فردوسی (توسعه باغ جمشیدیه) از سمت شرق و جنوب به پارک جمشیدیه، از غرب به تنگ حصارک - که مسیر مسود به کلک‌چال است - و از شمال به ارتفاعات متعدد کلک‌چال محدود می‌شود. مساحت این باغ حدود ۳۰ هکتار است که از یک خط القعر در بخش غربی و بدنه‌های تپه‌های مجاور و بدنه‌های ارتفاعات شمال باغ جمشیدیه تشکیل می‌شود. ارتفاع پایین‌ترین بخش باغ حدود ۱۸۰۰ متر و بالاترین بخش حدود ۲۱۰۰ متر است و بین شمال و جنوب آن حدود ۳۰۰ متر اختلاف ارتفاع وجود دارد. بستر اراضی متشکل از صخره، سنگ، خاک و قطعات بزرگ و کوچک سنگ‌های بایبار است.

مجاورت این اراضی با باغ جمشیدیه، باغ منظر به (ار دوگاه شهید باهنر)، دره جمشیدیه و دره تنگ حصارک، شرایط خاصی را ایجاد می‌کند که می‌توان از آنها به عنوان امکان - و در عین حال محدودیت - نام برد.

اهداف و ایده‌های طرح

اصلی‌ترین هدف کارفرمای طرح، یعنی شهرداری تهران، آماده کردن اراضی بایکوهی شمال و غرب باغ جمشیدیه برای پذیرایی جمعیت بیشتری از مردم در باغ بوده است. اما نمایه پیشنهاد طراح و توافق کارفرما قرار شد مطالعه گسترده‌تری در دره‌های اطراف صورت پذیرد. این مطالعه با نام طراحی محیطی دره‌های

مسک عمید و ازگون - در جهت توت دو بار جدا نشانی

ب - نام گذاری باغ به نام فردوسی، شاعر و اندیشمند ایرانی خردمند و وطن دوست که عمر خویش را در جهت وحدت ملی ایران صرف کرد، و نصب تندیس او در ورودی دو باغ جمشیدیه و فردوسی.

هدف دوم - ایجاد وحدت عملکردی بین سه باغ جمشیدیه، فردوسی، منظر به (باهنر).

این هدف نیز با تهیه طرح جامع اردوگاه منظر به، به وسیله مشاور و بافت شهر و به مدیریت طراحی باغ فردوسی، پی گیری و با اجرای باغ فردوسی تا حدودی عملی گردید. گرچه پس از تهیه طرح جامع اردوگاه منظر به همه اقدامات لازم از طرف دو سازمان ذی ربط پی گیری نشده است.

هدف سوم - ایجاد یک باغ عمومی (پارک) کوهستانی برای پذیرایی از مردمی که باغ جمشیدیه به علت کمبود فضا قادر به پذیرایی از آنها نیست.

تحقق این هدف با دو ایده انجام شد:

الف - طراحی یک باغ کوهستانی با طبیعت خشک و سطوح قابل استفاده برای مردم (در بخش غربی).

ب - ایجاد حلقه های باغهای شیب دار ایرانی، بر طبیعت ناهموار و پیر شیب کوهستانی، و در نتیجه ایجاد سطوح متنوع منطبق با طبیعت برای استراحت مردم در شیبهای مختلف، همراه با آب و آبشار و جویساره که برای استقرار افراد در سنین مختلف در ارتفاعات کوه در بخش شرقی قابل استفاده است.

هدف چهارم - ارائه الگویی از طراحی در طبیعت و منطبق با طبیعت برای اراضی پایکوهی.

برای این هدف نیز دو ایده در نظر گرفته شد:

الف - طراحی هماهنگ با زمین، به صورت تور پهن شده بر روی توپوگرافی موجود و طراحی به مقیاس ۱:۱، که اجرای آن با حداقل دستکاری در ساختار طبیعی و همچنین حداقل تخریب عملی می گردد.

ب - حفاظت و تکثیر گونه های گیاهی کوهستانی و استفاده از آنها به عنوان عناصر طراحی.

هدف پنجم - تقویت رابطه مردم و به خصوص نسل جوان با طبیعت کوهستان.

برای هدف مذکور سه ایده در نظر گرفته شده است:

مسک عمید و ازگون - در مرکز میدان تجمع خانه آفرید جان

کلک چال انجام شد و هویت و عملکرد چهار دوره پیرامون آن - یعنی در آباد جمشیدیه، تنگ حصارک و گلبدنه - را تعیین کرد. از جمله برای اراضی باغهای فردوسی و جمشیدیه و باغ منظر به هویتی فرهنگی قائل شد. با در نظر گرفتن این هویت و اهداف دیگری که از مطالعات کلان طراحی محیطی دره های کلک چال به دست آمد، بر جنبه های کاربردی فرهنگی این اراضی تأکید شد و ملاحظات طراحی قرار گرفت.

اهداف اصلی باغ فردوسی و ایده های مطرح شده از طرف طراحی برای تحقق آنها عبارتند از:

هدف اول - ایجاد مرکزی فرهنگی، به ویژه برای نسل جوان (بر اساس طراحی محیطی دره های کلک چال).

این هدف با دو ایده مطرح گردید:

الف - ایجاد خانه های فرهنگ اقوام ایرانی در بستر یک باغ و محیط طبیعی که موجب آشنایی بیشتر مردم تهران و بازدید کنندگان با اقوام ایرانی و ایجاد محبت و صمیمیت بین آنها گردد.

بایسته‌های فلسفی یا بیتی کار گذاشته شود. اما این گونه پیشنهادها ضد طبیعت و ضد رقابت با طبیعت است. وجود تک درخت توت و این سنگ زیبا، الهام بخش طراح برای ایجاد یک فضای تجمع گردید که در اطراف این دو عنصر طبیعی شکل گرفته است. برای شروع کار ابتدا سنگ به نام «سنگ عظیم وازگون» نام گذاری شد و به جای احداث دیوارهای بتنی یا پایه‌های فلزی پیش‌سازهای مهندسان، بخشی از طبیعت پیرامون به عنوان حائل و نگهدارنده مورد استفاده قرار گرفت و سنگ و درخت در همان شکل طبیعی حفاظت شد. امروز این سنگ و درخت توت به صورت دو یار جدانشدنی در وسط میدان خانه آذر یا بجان مورد توجه بازدیدکنندگان است.

نمونه دیگر، سنگی است که در شروع خاکبرداری خانه آذر یا بجان در وسط زمین به چشم می‌خورد. به علت کوچکی بخشی قابل مشاهده سنگ، قرار بود سنگ از محل برتاشته و مصرف شود پس از خاکبرداری به تدریج مشخص گردید که این قطعه سنگ

الف - احترام به تمام اجزای موجود در طبیعت، حفظ آنها و قرار دادن آنها در مرکز ملاحظه.

ب - ایجاد نماشگاه گیاهان کوهستانی در دره‌های موجود.

پ - ایجاد باغ مجسمه‌های سنگی با استفاده از سنگهای سرگردان کوه.

هدف ششم - ارائه الگویی از هماهنگی و ماندگاری در کاربرد مصالح.

برای این هدف دو ایده مطرح گردید:

الف - استفاده از سنگهای معادن قدیمی مجاور که دارای مقاومت کافی اند و کاربرد آنها از بزرگ‌ترین تا کوچک‌ترین قطعات در محلهای متناسب.

ب - استفاده از سنگهای طبیعی و در حال سقوط ارتفاعات فوادیست و کاربرد آنها به صورت طبیعی در طرح.

مبانی طراحی
رقابت با طبیعت

کار ونگی ایده ششم مجسمه‌های سنگی

مجسمه‌های سنگی باغریزی از آذر

بسیار حجیم است و بسیاری است چنین سنگی خود یکی از ارزشهای طبیعی است. در نتیجه به جای خرد کردن سنگ، طرح ساختمان تغییر داده شد به طوری که امروزه این سنگ در داخل خانه آذر یا بجان قرار دارد. گرچه ایده طراح برای نصب تار عاشق لمر و مدل جام حسلو به عنوان دو نشانه از منطقه آذر یا بجان بر روی آن امکان اجرا یافت، ولی اکنون وجود این سنگ نشانه‌ای از استحکام فضای این خانه است.

موضوع رابطه با سنگها، صخره‌ها و گیاهان و خامله‌ها بسیار گسترده است و سر از هر قدم یکی از این عناصر همراه با خاطره‌های آن به چشم می‌خورد. رابطه عاطفی که در طی ماهها کار بین طراح با عناصر طبیعی، سنگها و صخره‌ها به وجود آمد، وی را بر آن داشت تا آنها را به صورت موجودات زنده قابل احترام تصور کند و برای تحقق این تصور بکوشد. حاصل این تصور ایجاد باغ مجسمه‌های سنگی در بخش شمال شرقی باغ و برقرار استقرار طبیعی باغ جمشیدیه است. سنگهای بزرگی که بر اثر تحولات طبیعی در گوسه و کنار افتاده و یا به یکدیگر تکیه زده بودند و به صورت عادی سنگهای خطرناکی تلقی می‌گردید، با زنگش رهاخانه

طراحی در باغ فردوسی بر پایه رقابت با طبیعت و احترام به عناصر طبیعی - همچون سنگ، صخره، بستر سنگی، درختان و بوته‌های کوهستانی - قرار دارد. معمولاً انسان بنا به عادت، رقابتی خود را به نام می‌خواند. با همین عادت، طراح برای رقابت با کوهستان بر هر عنصر نامی نهاد که موقعیت، شکل و فضای پیرامون آن در خاطر نقش بندد؛ و بدین ترتیب نوعی رابطه بین طراح و عناصر طبیعی به وجود آمده است. با اصل رقابت با طبیعت، به هر عنصر طبیعی موجود در این محدوده کوهستانی حتی المقدور در محل استقرار خود به عنوان موجودی قابل احترام نگریسته شده و تلاش گردیده است که فضای پیرامونی این عناصر با توجه به آنها طراحی شود.

احترام به عناصر طبیعی

نمونه‌های متعدد و خاطرات خالی در این مورد وجود دارد از جمله اینها وجود یک سنگ عظیم در وسط مسیر طبیعی بخش غربی است. به علت شکل خاص سنگ و ناپایداری استقرار و احتمال فروغلیدن آن، مهندسان راه و ساختمان و مجری طرح معتقد بودند که این سنگ باید خرد شود ولی در مقابل تصمیم طراح برای حفظ آن، پیشنهاد کردند که برای تثبیت، در اطراف سنگ

بسیاری از شهرهای کشور، در مجاورت اراضی پایکوهی مستقر شده‌اند. این اراضی در حالی که می‌توانند به عنوان بستری برای تقویت رابطه انسان و طبیعت به کار روند، در معرض تهدید توسعه بی‌رویه شهر قرار گرفته‌اند

با اصل رفاقت با طبیعت، به هر عنصر طبیعی موجود در این محدوده کوهستانی حتی المقدور در محل استقرار خود به عنوان موجودی قابل احترام نگریسته شده و تلاش گردیده است که فضای پیرامونی این عناصر با توجه به آنها طراحی شود

خانه‌های فرهنگ اقوام مختلف ایرانی (کرد، بلوچ، فارس، آذری، ترکمن، لر و جز اینها)، با تأکید بر دو نکته صورت گرفت:

۱- یادآوری تنوع قومی در ایران که یکی از ارزشهای فرهنگی بی‌ظایر کشور ماست.

۲- تأکید بر همبستگی و وحدت این اقوام در طول تاریخ چند هزار ساله کشور.

در طرح برای هر یک از اقوام در نقاط مناسب کوهستان یک خانه فرهنگی پیش‌بینی گردیده و تاکنون چهار واحد آنها - یعنی خانه شمال غرب (آذربایجان)، خانه غرب (کردستان)، خانه ایلات شمال (ترکمن) و خانه زاگرس (بختیاری و...) - اجرا شده است. در همین طرح برقرار قلعه کوه یک میمادگاه برای جمع خانه‌های فرهنگ پیش‌بینی گردیده که هنوز ساخته نشده است.

انتخاب محل خانه‌ها با توجه به روحیه هر قوم، در ترکیب با فضاهای طبیعی، منظرها و گویهای پیرامون صورت گرفته است. طرح هر خانه از معماری بومی تأثیر پذیرفته (منظر خانه

منظر از خانه کردستان در باغ فردوسی

معماری ایرانیان از نمونه‌های تأثیر گذار بر طایفه کردستان

کردستان که از معماری سنگی منطقه اورامان تأثیر گرفته است، ولی خانه‌ها در ترکیب با طبیعت آزادی عمل خود را حفظ کرده‌اند. هر خانه دارای فضایی برای برگزاری جشن و اجتماع و برگزاری مراسم است که خود به عنوان پیش فضای خانه نیز محسوب می‌گردد. در برخی از خانه‌ها نشانه و یادمانی برای خاطره برزگان قوم در نظر گرفته شده است، از جمله سیمای شهریار و ستارخان در خانه آذربایجان و یا سیمای مختوم قلی، شاهر پروازه ترکمن، در خانه ترکمن.

فضاهای متنوع طرح

اگر به اصل رفاقت و احترام به طبیعت برگردیم، آن‌گاه مجبور خواهیم بود در چارچوب ایده‌های طرح هر محل برحسب شرایط با مقیاس ۱:۱ و بر روی زمین به تناسب وضعیت زمین و مصالح در دسترس طراحی کنیم، مصالحی که در اندازه، شکل، ارتفاع و عناصر ترکیبی متفاوت‌اند، مهم‌ترین دستاورد این گونه کار کردن، تنوع عناصر و فضاها خواهد بود و توجه استفاده‌کنندگان مختلف را جلب خواهد کرد.

به آنها، هر یک در هیئت موجودی افسانه‌ای و یا خفاگر مانگیز ظاهر گردیده است. برای احترام به خلوص طبیعی آنها در پیشنهاد طرح فقط به اشارهای برای جاندار کردن آنها اکتفا شده است. یک چشم، یک لب و یا یک دست، آن هم به صورت خطی ظریف، سنگها را به موجودات قابل درک تبدیل کرده است. بدین ترتیب حدود ۳۰ مجسمه یا همکاری مجسمه‌ساز هر چند هوشمند و زبونی، در ابعاد مختلف بر فراز کوه به وجود آمده است.

تسهیل حضور مردم در طبیعت

برای گردش و استراحت مردم، در بخش شرقی باغ (محور انبارها) تراسهای متعددی از ابتدای راه تا بالاترین نقطه کوه در ترکیب با جویبارها، مجسمه‌های طبیعی، منظرها و با فضاهای سبز سایه‌دار پیش‌بینی شده است. مردم برحسب سن و توانایی صعود از کوه، در آنها مستقر می‌شوند و صحنه زیبایی از حضور سازمان یافته خود در دامن طبیعت را به نمایش می‌گذارند.

عناصر ساختمانی طرح

یکی از اهداف طراحی باغ فردوسی، تبدیل این محدوده به فضایی فرهنگی، به ویژه برای نسل جوان، بوده است. ایده استقرار

معابر

راههای حرکتی از میان یا از کنار خانه‌ها، بازار قرار و ورود مجسمه‌ها و سخرها انتخاب شده است. مجموعه خانه‌های اقوام از طریق بازیکه‌ای که ناشی از سرریز آب آشامیدنی است به یکدیگر می‌پیوندد. این پیوند از مقابل مجسمه فردوسی که در جنوبی‌ترین بخش باغ و در کنار میدان ورودی است، می‌گذرد.

نورپردازی

به علت اشراف باغ به شهر تهران و حضور مردم تأثیر هنگام نورپردازی و زندگی شب مورد توجه قرار گرفته و دیوارها، کفها و سنگها نورپردازی شده است - اگر چه در زمان حاضر این بخش از تأسیسات به نحو مطلوب کار نمی‌کند.

نورپردازی عمومی حتی المقدور آرام و بکثاوت و بر حسب اختلاف سطح و تردد در مسیرها تنظیم شده است. برای محله‌ها و عناصر ویژه، نورپردازی اختصاصی با پروژکتور مناسب در نظر گرفته شده است.

دیوارها

دیوارهای حائل مورد نیاز طرح و کنه‌ها به صورت موج، همراه با افت و خیز طبیعت و به تناسب با همراهی با میزان خاک پشت آنها، و حتی المقدور کم ارتفاع، طراحی شده است. در کفها و دیوارها هنگامی که دارای سطوح بزرگ هستند، با ایجاد اختلاف سطح به

منظر بخش مرکزی باغ

صورت طرحهای متحرک و متغی، شکلهای تازه‌ای پدیدار گشته و از یکناختی کسالت‌بار پر هیز شده است. دیوارها و کفها همواره با عناصر طبیعی و گیاهان کوهستانی ترکیب شده‌اند.

معماری منظر

معماری منظر در پارکهای شهری بیشتر بر سلیقه و نظر طراح منظر متکی است و طبعاً معمار منظر دارای آزادی عمل بیشتری برای اعمال سلیقه خود است. در طرحهای مشابه باغ فردوسی منظر تحت تأثیر طبیعت کوهستان و تابعی از آن است. ویژگیهای گونه، صخره‌ها، سنگها، نوع و میزان خاک، شیب، موقعیت جغرافیایی، افتاب‌گیری و عوامل متعدد دیگر بر طرح تأثیر می‌گذارند. از آنجا که بستر طرح را معمار طراحی می‌کند، طراح

با توجه به دیدگاه ماندگاری و انطباق بر طبیعت طرح، معماری منظر باغ فردوسی ترکیبی است از ایده‌های معماری، صخره‌ها، سنگها یا بوته‌ها، گیاهان، گلها و درختچه‌ها و درختان

منظر در این مورد هم دچار محدودیت است. به دلایلی که در مباحث طراحی پارک گفته شد، و با توجه به دیدگاه ماندگاری و انطباق بر طبیعت طرح، معماری منظر باغ فردوسی ترکیبی است از ایده‌های معماری، صخره‌ها، سنگها یا بوته‌ها، گیاهان، گلها و درختچه‌ها و درختان.

یکی از مشکلات طراحی منظر، یافتن گونه‌های گیاهی است که بتوانند ضمن زیبائی و تنوع منظر، شرایط سخت کوهستان را تحمل کنند. به علت تنوع فضاها از نظر سطح، ارتفاع، ترکیب یا صخره‌ها و جزاینها، ضمن ملحوظ داشتن طرح کلی منظر، مبنی بر استفاده حداکثر از گونه‌های گیاهی کوهستانی، برای هر نقطه و هر قطعه از پارک به تناسب فضای پیرامونی طرح معماری منظر خاص طراحی شده است (۱).

گونه‌های استفاده شده در باغ فردوسی شامل سه گروه است: درختان، درختچه‌ها و گیاهان پوششی. گروه اول درختان هستند که برای حفاظت خاک و ارتقای کیفیت فضای سبز مجموعه روی شیبهای مجاور مسیرهای اصلی کاشته شده‌اند. این درختان عبارتند از: توت، تر، افقایی معمولی، سرو، نقره‌ای، کاج تهران، نوبل، نقره‌ای، آبلوتاج، ارغوان معمولی و گاهی سنبل و سنبل برای پوشاندن شیبها و گاه نیز بالای دیوارهای سنگی اطراف مسیرها از درختچه‌هایی نظیر پیواکتا، هیزو، کبوم،

قطعاً هر چه اعتماد کارفرما و مشاور طراح به یکدیگر بیشتر و دامنه همکاری فکری و عملی آنها گسترده‌تر باشد، طرح به اهداف خود نزدیک‌تر و از نظر کیفیت طراحی و اجرایی موفق‌تر خواهد بود

کوئوتاستر، سماق معمولی، سماق آمریکایی، تیغ وحشی، یاس زرد و نسترنهای بیج، پیچ امین الدوله، سنجد زیتنی، مروارید، تر گس درختی، بادام وحشی و گلبین استفاده شده است.

به منظور هماهنگی با سنگها و صخره‌ها در باغچه‌های لای سنگها در کنار مسیرهای عبور از انواع نسترن، گیاهان پوششی نظیر انواع سدم و گیاهان صخره‌ای نظیر آرابیس، ابریتا، سانتولینا، لاوندر و سراسنوم و گاه گل‌های فصل استفاده گردیده است.

فراپند اجرا

تفاوت با طرحهای معمول

طرح باغ فردوسی و طرحهای مشابه آن با طرحهای معمول در دست اجرایی شهرداریها - مانند راهسازی، پل سازی، آسفالت و یا

منظره مسجدهای تاریخی و سنگهای محلی

احداث بنای شهری - متفاوت است.

اگر یک طرح از نظر نوع سایت، نوع طراحی و کیفیت اجرا یا طرحهای تپ، متفاوت باشد، قطعاً به قراردادی با شرح خدمات و توافق شرایط خاص نیاز دارد. اما متأسفانه عقد چنین قراردادی برای طرحهای عمرانی و سازمانهایی نظیر شهرداری - که غالباً طرحهای تپ با قراردادهای تپ اجرا کردهاند - مشکل است. این در حالی است که دستیابی به یک طرح با کیفیت مورد انتظار در مطالعه، ایده، طراحی و اجرا در روشهای معمول قرارداد همسان (تپ) نمیگنجد و باید بر حسب هر مورد، شرح خدمات خاص و قراردادی اختصاصی شامل حق الزحمه، نحوه طراحی، نحوه نظارت و اختیارات طراح منعقد گردد. همچنین بدیهی است که موفقیت در طراحی زمانی حاصل می شود که در اجرای طرح همه نظریات طراح مورد توجه و ملاحظه قرار گیرد و از اعمال نظر و سلیقه شخصی کارفرما و مدیران مالی و اجرایی اجتناب شود. حتی زمانی که برآثر کمبود بودجه یا ننگاهای زمانی لازم است تغییراتی در طرح اعمال شود، ضروری است با نظر و موافقت طراح انجام پذیرد.

قطعاً هر چه اعتماد کارفرما و مشاور طراح به یکدیگر بیشتر و دامنه همکاری فکری و عملی آنها گستردهتر باشد، طرح به اهداف

نورپردازی پارک در شب در میدان چاله آذر دماوند

خود نزدیکتر و از نظر کیفیت طراحی و اجرا نیز موفقتر خواهد بود. دستیابی به این امر در قدم اول با عقد قرارداد متناسب با شرایط و خواستههای طرفین امکان پذیر است.

مرحله اجرای این طرحها نیز با طرحهای معمول معماری تفاوت دارد. این تفاوت را می توان در سه بخش بیان کرد.

بخش اول: اقدامات قبل از اجرای کار، شامل:

اول - تنظیم فهرست بهای خاص برای پاسخگویی به شرایط زمین و مصالح.

دوم - تنظیم قرارداد غیر تپ (مدیریت پیمان با امانی) برای پیمانکار.

سوم - تهیه اسناد مناقصه خاص.

چهارم - دعوت از پیمانکاران (نارزی تجربه و یا مدیریت در طرحهای مشابه).

پنجم - انتخاب پیمانکاری که دارای تونل بالا و سابقه کار مشابه باشد.

بخش دوم: شروع به کار

اول - آموزش نیروی کار پیمانکار.

دوم - طراحی مجدد با مقیاس ۱:۱ روی زمین.

بخش سوم: نظارت و تکمیل طرحها

اول - تهیه نقشه های تقریباً عین مطابق با سایت برای محوطه.

دوم - تهیه نهایی نقشه های ساختمان مطابق با سنگها و صخره های زیر زمین.

سوم - نظارت مستمر همراه با تکمیل نقشه ها در ضمن اجرا.

دستاوردها و تجربیات طرح باغ فردوسی

استقبال گسترده مردم و به خصوص نسل جوان و اقوام ایرانی از مضامین و ایده های طرح، ستایش یازدید کنندگان خارجی و شهرداریهای شهرهای کشور، و اکنون افشای حایره بین المللی ۲۰۰۱ آقاخان به طرح، طراح، مشاور و همچنین شهرداری تهران، حاکی از موفقیت این طرح است.

طراحی و اجرای باغ فردوسی تجربه متفاوتی در طراحی و اجرا و دستاوردهای قابل استثنایی نیز برای طراحان، کارفرما و مردم شهر تهران و تا حدودی برای سایر شهرها داشته است که می توان آنها را به صورت زیر برشمرد:

- توفیق در طراحی یک پارک در محیط کوهستانی یا حداقل آب در دسترس.

- تجربه نحوه اجرای تأسیسات زیربنایی، بدون تخریب کوه، استفاده از عناصر طبیعی به عنوان دستمایه اصلی در طراحی.

- تلفیق عناصر فرهنگی یا طبیعت و یا عملکرد کوهستانی پارک.

- ارائه الگویی از سازماندهی طبیعت پیرامون شهرها که نکات مثبت آن می تواند مورد استفاده مسئولان سایر شهرها، شهروندان و طراحان شهری - محیطی قرار گیرد.

- تقلیل هزینه طرح: با استفاده از مصالح طبیعی موجود و کاربرد حداقل مصالح، دستکاری حداقل در طبیعت، انطباق قدم به قدم طرح بر زمین، که مجموعه این اقدامات موجب تقلیل هزینه طرح شده است.

- تسهیل ارتباط مردم شهر با طبیعت از طریق یک بستر طراحی شده.

- تقویت رابطه مردم با طبیعت مجاور شهر که موجب ایجاد انگیزه در مردم برای حفاظت از طبیعت و دفاع از ارزشهای طبیعی شهر خواهد شد.

- ایجاد فضاهایی خاص برای حضور و استفاده نسل جوان از طبیعت.

- آموزشهای ترویجی کار محلی برای کاربردی تکریمهای متفاوت سنگ طبیعی.

- جلب توجه شهرداران و کارشناسان شهرداریهای کشور به میراث طبیعی شهرهایی با شرایط مشابه، جایگزین شدن نگرش توسعه پایدار در برخورد به اراضی یا یکوهی و دره های شهری در تصادفی از شهرهای کشور، و در نتیجه توقف تخریب و یا جاده سازیهای ضد طبیعت در برخی ارتفاعات مجاور شهرها.